

Az örök kett?s mércér?l (Anne Applebaum)

2014 október 03. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

• [0](#)

Még nincs

értékelve

Mérték

Néha nem kell megmondani, mert már megmondták. Így van ez a kett?s mércével is. Anne Applebaumnál senki sem foglalja jobban össze azt, amit egyébként Magyarország vagy legalábbis a magyar jobboldal nap mint nap megél.

Ha baloldali vagy, ha legalábbis szavakban elfogadod a kánont, a haladó Nyugat mindent vagy majdnem mindent elnéz. Üzleti érdeket persze ne sérts, mert az mindig rossz vért szül, de a többen átsiklanak. Korrupción, csaláson, sőt, még a durva nacionalizmuson és kirekesztésen is, ha például magyarok az áldozatok, mint Robert Fico Szlovákiája esetében.

Ellenben ha szembemész a dogmákkal, hangosan kimondva, mit gondolsz róluk, gyorsan te leszel maga az ördög. Anne Applebaum alább következő megfigyelése persze egy szélesebb területre vonatkozik, a kommunizmus és a nácizmus értékelése közötti hatalmas különbségre. De gondoljuk csak végig, ha valakik ideológiai okból elfogadhatóvá tették a saját szemükben, sőt a világ előtt is a sztálini büntetőket, akkor igazán nem nagy dolog régiós rossziút faragni egy anyagi érdekeket mélyen sértő közép-európai vezetővel.

A [Perm-36](#) munkatábor Oroszországban

„Ez a probléma először sok évvel ezelőtt tudatosult bennem, amikor végigmentem a Károly hídon (...). A hídon (...) öt-hat méterenként pontosan olyan portékát árultak, amire az ember egy ilyen kifejezetten képeslapra kívánczós helyen számít. Bábajos utcákról készült festményeket, filléres ékszereket és láncokat »Prága« kulcsaival. A csecsebecsék között szovjet katonai felszerelés is volt: sapkák, jelvények, övcsatok és kicsiny bádorgító, rajtuk Lenin és Brezsnyev képei (...).

A látvány nem csekély meglepetéssel töltött el engem. A szovjet holmikát vásárló emberek többségükben amerikaiak és nyugat-európaiak voltak. Mindannyian még a gondolatától is elborzadnának annak, hogy horogkeresztet viseljenek. Viszont nem volt egyiküknek sem ellenére, hogy egy sarló-kalapácsos pólót vagy kalapot vegyen magának. Apró észrevétel mindez, olykor azonban az efféle apró észrevételek segítenek hozzá leginkább a kulturális hangulat érzékeltetéséhez. Ezúttal a tanulság a napnál világosabb: miközben az egyik tömeggyilkosság szimbóluma iszonyattal tölt el bennünket, a másik tömeggyilkosságé nevetésre készlet.

Hogy a Prágát járó turistákból hiányzik a sztálinizmussal kapcsolatos ellenérzés, arra részben magyarázattal szolgál, hogy szintén hiányzik a nyugati tömegkultúrából. A hidegháború megteremtette James Bondot és a kalandfilmeket, valamint azokat az egysíkúan ábrázolt oroszokat, akik a Rambo-filmekben láthatók, ám nem hozott létre olyan igényes alkotásokat, mint a Schindler listája vagy a Sophie választása. Steven Spielberg, aki valószínűleg a legtekintélyesebb hollywoodi rendező, a japán (A nap birodalma), illetve a náci koncentrációs táborokról készített filmeket, és nem a sztálini koncentrációs táborokról. Az utóbbiak nem ragadták meg hasonlóképpen Hollywood képzeletét.

Martin Heidegger német filozófus rövid ideig nyíltan támogatta a nácizmust, s ezzel nagyon sokat ártott a saját reputációjának, igaz, a nácik iránti lelkesedés Hitler legszörnyőbb rémtettei előtt ragadta magával. Másfelől viszont Jean-Paul Sartre reputációja a legkevésbé sem károsodott amiatt, hogy a francia filozófus dühödten állt ki a sztálinizmus mellett a háborút követő években, amikor minden érdeklődő bőséggel hozzájuthatott a Sztálin

rémítetteir?I szóló bizonyítékokhoz. »Mivel mi nem voltunk tagjai a Pártnak – írta egyszer Sartre –, nem a mi kötelességünk volt, hogy írjunk a szovjet munkatáborokról; szabadságunkban állott felülemelkedni a rendszer természetér?I folytatott vitákon, feltéve, hogy nem történtek szociológiai jelent?séggel bíró események.« (...)

Még mindig el?fordulhat, hogy egy amerikai tudós könyvet publikál arról, hogy az 1930-as évek tisztogatásai hasznosak voltak, mert el?segítették a felfelé irányuló mobilitást, és ezáltal el?készítették a peresztrojkát. Még mindig el?fordulhat, hogy egy brit irodalmi szerkeszt? azért utasít vissza egy könyvet, mert az »túlságosan szovjetellenes«. Mindazonáltal ennél jóval általánosabb, hogy az emberek unottan vagy közönyösen viszonyulnak a sztálini terrorhoz. Egy könyvemr?I, melyet az 1990-es években írtam a korábbi Szovjetunió nyugati köztársaságairól, egy máskülönben becsületes kritikában ez volt olvasható: »Itt tört ki az 1930-as évek borzalmas éhínsége, amely által Sztálin több ukránt pusztított el, mint ahány zsidót Hitler megölt. Mégis, Nyugaton hányan emlékeznek erre? Végül is, a gyilkolás meglehet?sen unalmas volt, és látszólag nélkülözte a drámaiságot«. (...)

Sok emberb?I Sztálin b?nei nem váltanak ki ugyanolyan zsigeri reakciót, mint Hitleréi. Ken Livingstone, hajdani brit parlamenti képvisel?, London jelenlegi polgármestere egyszer megpróbálta elmagyarázni nekem a különbséget. Igen, a nácik »gonoszok« voltak, mondta. A Szovjetunió viszont »deformált« volt. Sok ember vélekedik hasonlóan, még azok is, akik nem régi vágású baloldaliak: a Szovjetunió valahol egyszer?en rossz útra tévedt, de alapvet?en nem olyan módon volt rossz, ahogy Hitler Németországa.

Egészen a közelmúltig lehetséges volt az európai kommunizmus tragédiájával kapcsolatos közérzület hiányát bizonyos körülmények logikus következményének min?síteni. (...) A témát feldolgozó tudományos munka alacsony színvonalra hosszútávú források elégtelenségéb?I fakadt. A levéltárak hozzáférhetetlenek voltak. A táborokat tilos volt megközelíteni. Televíziós kamerák soha nem filmezték le a táborokat és áldozataikat úgy, ahogyan ez megtörtént Németországban a második világháború végén. A képek hiányának viszont a megértés szenvedte kárát.

De az ideológia is szerepet játszott abban, hogy felemás módon értettük meg a szovjet és a kelet-európai történelmet. A nyugat-európai baloldal képvisel?i közül némelyek megmagyarázni és néha még mentetetni is igyekeztek a táborokat és a terrort, mely az 1930-as évekt?I létrehozta ?ket. 1936-ban, amikor már szovjet parasztok milliói dolgoztak táborokban vagy éltek szám?zetésben, Sidney és Beatrice Webb brit szocialisták terjedelmes írást tettek közzé a Szovjetunióról, amelyben egyebek közt azt fejtegették, hogy miként »érzékeli fokozatosan a leigázott orosz paraszt a politikai szabadságot«. A moszkvai kirakatperek idején, amikor Sztálin önkényesen ártatlan párttagok ezreit küldte táborokba, a drámaíró Bertolt Brecht azt mondta a filozófus Sidney Hooknak, hogy »minél ártatlanabbak, annál inkább megérdemlik a halált«.

Még az 1980-as években is akadtak tudósok, akik továbbra is a keletnémet egészségügyi ellátás el?nyeir?I vagy a lengyel békekezdeményezésekr?I beszéltek, aktivisták, akik nehezen viselték el azt a felhajtást és figyelmet, melyet a kelet-európai táborokat megjáró disszidensek keltettek. Ennek talán az volt az oka, hogy a Szovjetunió alapító atyáiként tisztelt filozófusokat – Marxot és Engelst – a nyugat-európai baloldal is a magáénak vallotta. Részben közösek voltak a kifejezőkésség elemei is: a tömegek, a küzdelem, a proletariátus, a kizsákmányolók és kizsákmányoltak, a termel?eszközök magántulajdona. Túlságosan élesen elítélni a Szovjetuniót egyet jelentett volna annak elítélésével, aminek egy részét a nyugati baloldal egykor szintén értéknek tekintette.

Nem csak a széls?baloldal és nem csak a nyugati kommunisták érezték kísértést, hogy olyan dolgokat hozzanak fel Sztálin b?neinek mentségére, amelyeket Hitleréire sohasem hoztak volna fel. A kommunista eszmények – a társadalmi igazságosság, minden ember egyenl?sége – egyszer?en jóval vonzóbbak a legtöbb nyugati ember számára, mint a nácik rasszizmusa és azon álláspontja, mely szerint az er?seknek gy?zedelmeskedniük kell a gyengék felett. Még ha a gyakorlatban a kommunista ideológia valami nagyon különböz?t jelentett is, az amerikai és a francia forradalmak intellektuális leszármazottainak nehezebb volt egy olyan rendszert elítélniük, amely, legalábbis látszatra, hasonlított a sajátjukhoz. Ez talán segít megmagyarázni, hogy a Gulag szemtanúinak beszámolóit miért hagyták figyelmen kívül vagy bagatellizálták el a kezdet kezdetét?I ugyanazok az emberek, akiknek eszükben sem volt kételkedni a Primo Levi vagy Elie Wiesel által a holokausztról írt tanúságtételek érvényességében."

ANNE APPLEBAUM

A Gulag története I.

Európa

Anne Applebaum: A Gulag története, Európa Könyvkiadó, Budapest, 2005

szerző: Agent Urgul - <http://mandiner.blog.hu>

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következő címen: <https://www.facebook.com/flagmagazin>

- Minden "lajk" számít, segíti a magazin működését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

DR. DRÁBIK JÁNOS
100 ÉVVEL TRIANON UTÁN
DVD A trianoni győzeletről tabumentesen

„Egy film amelyet minden magyarnak látnia kell”

Ajánló

